

Sanasar lui dit : «Je suis d'origine marine⁽⁴⁰⁾ : je me glisserai
sous ton ventre.»

Le cheval dit : «Je te ramènerai à terre et tu iras dans l'abîme.»

Sanasar répondit : «Je suis d'origine marine, je me hisserai
sur ton cou.»

Et Sanasar s'élança et monta le cheval.

Lorsque celui-ci s'approchait du soleil pour le brûler,

Sanasar descendait sous le ventre du cheval ;

Lorsqu'il le ramenait vers la terre pour qu'il allât dans l'abîme,

Sanasar montait sur le cou du cheval.

Kourgig Djalali, le cheval de feu,

Voyant que le garçon ne tombait pas à terre,

Lui dit : «Je suis ton cheval et tu es mon maître.

Tu t'es beaucoup fatigué,

Allons près de la source,

Bois de l'eau et repose-toi.»

Sanasar entra dans le bassin et s'y baigna ;

Il en ressortit, but de l'eau de la source et s'endormit.

Il dormit quelque peu ; il reçut la grâce de Dieu.

Il grandit, fortifia et devint de feu.

Il se leva et alla

Revêtir le corps de l'armure,

Ajuster le plastron de la cuirasse,

Mettre sur sa tête le heaume cuirassé,

Enfiler les solerets de l'armure,

Ceindre l'Epée Fulgurante.

Le soleret au pied,

Le plastron à la taille,

Le heaume en tête,

Les anges apportèrent la Croix des Batailles,

La mirent à son bras droit,

Pour que les coups n'atteignissent pas Sanasar.

Il ressort finalement et son frère, qui ne le reconnaît pas, est effrayé
à la vue de «cette montagne chevauchant une autre montagne».

(A suivre)

FRÉDÉRIC FEYDIT

Professeur à l'école Nationale
des langues orientales vivantes.
Membre de l'Académie de St. Lazare

(40) Et non pas une vulgaire créature terrestre.

20 ՅՈՒՆԻՍ 1941Ը

Մէկ կողմ տարակոյսը .

Մէկ կողմ դեղեւումը, երկընտրանքը .

Մէկ կողմ ինչ որ ընկրկում է, վախ .

Մէկ կողմ նոյնպէս քու դէմքդ ,

Որ ժպտի մը ուռկանին մէջէն ,

Կը ջանայ ինքզինք ազատել որպէս ձուկ մը .

Օ , մէկ կողմ բարեկամութիւնն անարի եւ ժլատ .

Բոլոր ստորնութիւններն ու քսութիւնները մէկ կողմ .

Մինակութեանդ գիշերին մէջ , մէկ մինակ ,

Քալէ ետ դէպի անցեալը , դէպի միակ իրականը .

Քալէ դանդաղ համար անյեղին , բացարձակը :

Արդէն միշտ , ամէնուրեք ,

Քու միակ ընկերդ եղած է առանձնութիւնը . —

Գիշերը , մեհնական , անչափելի .

Օրը , ապողոնեան՝ իր լոյսին շքեղութեան մէջ .

Անտառը , կիսախաւար , հողմալեզու .

Բայց , ասոնցմէ վեր , ասոնցմէ ալ աւելի անկեղծ՝

Ծովը , որուն երգահոններուն ունկնդիր

Մեծցար , տենչալով անկողն ,

Սիրելով կիրքը , կռիւը , բռնութիւնը մաքառման մէջ .

Օ , կոհակներուն զրոհը դէպի ամբարտաւանք .

Հարիւրաւոր զինուորներ կարծէք կ'իյնան իրենց արեան մէջ :

Այո , դէպի անցեալը . յառաջ դէպի ետ .

Բայց բոլոր առաքաններդ բոլոր վայրերն ի վեր .

Բոլոր դրօշները վեր կապոյտին մէջ .

Բոլոր թիւերը պատրաստ եւ նաւագներն իրենց զիրքերուն վրայ .

Տես , որքան ճանապարհ կայ կտրելիք .

Որքան խոչընդոտներ չարտելիք աջ եւ ահակ .

Որքան ալիքներ խորտակելիք կուրծքով եւ բռնեցքով .

Որքան կուռքեր մոռնալիք , որքան բարեկամներ .

Ոչ ոք աւելի զօրաւոր է քեզմէ երբ մինակ ես .

Երբ թօթախած ես կեղծ ժպիտներու անկեղծ կեղծիքը .

Երբ միտքդ է լոյսի մէջ եւ սիրտդ երազի :

Այսօր , 30 Մայիս 1957 .

Այսօր ամառ , լոյս եւ հով .

Այսօր կոտորանք եւ ճենձերում ամէն կողմ .

Որո՞ւ հետ եմ եւ զո՞վ կ'երազեմ . —

Կ'երազեմ անցեալը , մահն ու ազմագաշտը .

Ալ մէկ կողմ անհող կեանքը , սէրը , հրապոյթը .

Երիտասարդական բոլոր արքայութիւնները մէկ կողմ .

Թող փառաբանութիւն եւ ոգեկոչութիւն միայն ինկածները .

Մեռելները . . .

Պատերազմը . . . զրոհը դէպի առաջ եւ նահանջը դէպի ետ .

Մեռելները . . . :

Ո՛վ եղբայրներ, ճակատագրական մաքառումներու,
 Ո՛վ եղբայրներ, զոհեր պարտէզներու անթառամ,
 Այսօր ձեզի հետ եմ, միայն ձեզի հետ.
 Ձեզի հետ՝ Ալպանիոյ մէջ,
 Յունաստանի եւ Մոնթենեգրոյի մէջ,
 Ձեզի հետ յիտալիա, ի Ֆրանսա, ի Խրուսթատան,
 Ձեզի հետ ի Սլովենիա, ի Պերկրատ.
 Օ, կ'արթնան մարդասոս երկրները ձեր.
 Ձեր շուրջ դարձեալ ծաղկատան մըն է ուռմբի եւ հրթիռներու.
 Դրօշները դարձեալ դետերու պէս կ'ալեծփին երկրին մէջ,
 Ու այս բոլորին վերեւ դարձեալ շփոթին հրաւերն ու աղաղակը:

Դեռ խանձած էք կրակէն, պայքարէն.
 Ձեր մարմնի իւրաքանչիւր բջիջը տենդ է ու հուր.
 Դեռ կը դիմակալէք մահը.
 Դեռ կը զինուզարդէք ձեր հրոսումը դէպի փառքի կրկնները.
 Լերան դադաթը պաշարուած, կողք կողքի,
 Կը շարունակէք ոգորիլ, մահն ըրած վահան.
 Ալպերոյ, քիչ մը ետ. չե՞ս տեսներ վտանդը.
 Կուլիէլմոյ, նետուէ փորիդ վրայ. չե՞ս տեսներ հրոսակը.
 Տէր հրամանատար, զնդացիներուն ետին ալ սպասեակներ չմնացին.
 Տէր բժիշկ, ա՞յս է մահը.
 Ոչ. դեռ ոչ:

Բոլոր զնդակներն ու ուռմբերն անթուելի,
 Հիւսիսէն, հարաւէն, արեւելքէն եւ արեւմուտքէն,
 Նման իրարայաջորդ ալիքներու որ կը խուժեն յառաջ,
 Կը թաւալին դէպի պաշարուածները.
 Լեռն ամբողջ կրակ է, որոտում փոթորկի մէջ,
 Ստորոտէն, լանջքէն եւ դադաթէն մինչեւ երկինք
 Կրակ է, մոլխ, փայլատակում.
 Բայց անոնք, անընկճելիները, անոնք, իմ ընկերներս,
 Կը մաքառին, բաղուկնին բռնած առաջ, գէնն ի հուր.
 Տէր բժիշկ, ա՞յս է մահը.
 Ոչ. դեռ ոչ:

Հրդեհները լեցուցած՝ նետուեցէք յառաջ.
 Առաջին մարդակոհակէն վերջ երկրորդ մարդակոհակը.
 Ապա երրորդն ու չորրորդը,
 Միշտ կողք կողքի եւ միշտ կրակելէն.
 Տեղակալ Պուրցիոյ, ո՞ւր են մահուան ուխտեալները...
 Ենթասպայ Փոնթի, անցիր անոնց գլուխը.
 Տեղակալ Պուրցիոյ, ո՞ւր են մահուան ուխտեալները...
 Ոտքերնին խրելէն խրամատին դէմ,
 Սաղաւարտներն անցուցած եւ կազարդելներն իրենց վուշտին,
 57 երիտասարդներ կը նետուին յառաջ, կորաքամակ.
 57 նահատակներ անմահացնելու համար 20 Յուլիս 1941ը:

Շուրջբոլորեալ բարձունքներէն, չէ՞ք լսեր թէ ինչպէս,
 Հրոսակները ձայն կու տան իրարու.
 Հոս է Ձեթնիքը, հոս է Ութաշան, հոս ըմբոստը.
 Հոս է բոլոր Մոնթենեգրոն, մանչ, աղջիկ, կին.
 Հոս են կրակները, քէնն ու ատելութիւնը.

Հոս անցեալն ու ներկան, ապագան նոյնպէս.
 Հոս պապենական բոլոր դայրոյթները, ոխերը.
 Բոլոր այս լաբիւրինթոսային լաւային դէմ,
 Իմ ընկերներս են ոտքի, Ալպերոյ, Կուլիէլմոն, մենք.
 Տէր բժիշկ, ա՞յս է մահը.
 Ոչ. դեռ ոչ:

Կը շարունակեն պայքարիլ. ծարաւ են. ջո՛ւր.
 Մարմիննին վերաւոր, այլ սրտերնին անհաճանջ.
 Պէտք է տոկալ, մինչեւ հասնին հրապարակները,
 Հասնին ուրախութիւնները երկնի մէջ,
 Ու հեծեալգործը դեղատեսիլ եւ որոտալուր.
 Արդէն կ'երազեն թէ ինչպէս, իրենց սուրերը մերկացուցած,
 Կիսովին ծռած իրենց նոսրացնուած վզին վրայ,
 Հեծեալգործը պիտի նետուի թաքստոցներուն դէմ,
 Թէ ինչպէս ռազմադաշտը ամպէ արին եւ կրակ,
 Թէ ինչպէս բլրէ բլուր եւ հովտէ հովտ
 Դրօշն ալեծփի քառատրոփ երկրարի քամակին:

Այս երազին, յոյսին, հաւատքին համար,
 Ալպեան զինուորն ու թնդանթաճիգը,
 Կը լեցնեն շարունակ հրդեհներն ու հրապարակները.
 Կրակ դէպի աջ, կրակ դէպի ետ, կրակ դէպի ձախ. —
 Իւրաքանչիւր սպայ, թող ցոյց տայ թէ ինչպէս
 Գիտէ ինչալ պատուի դաշտին վրայ. —
 Տասնապետ Ալֆոնսոյ, ի՞նչ եղան վերաւորները. —
 Բարձրացուցէք հրկիզումը դրօշը իր ձողին վրայ.
 Պայքարի իւրաքանչիւր կռուան կռուան մէկ կեանքի.
 Բարձրացուցէք հրկիզումը դրօշը իր ձողին վրայ.
 Տասնապետ Ալֆոնսոյ, ի՞նչ եղան վերաւորները:

Բոլորն ալ հոս են, տէր հրամանատար, լերան վրայ.
 Բոլորն ալ իրենց դիրքին վրայ, արեան մէջ.
 Բոլորն ալ նոյն դրօշակին տակ, մահուան դէմ.
 Ահա հրապարակներն ու իրենց սպանակները,
 Ահա թնդանթները, տէր հրամանատար, երեք առ երեք,
 Ահա համադարկները, գոյգ առ գոյգ,
 Ու ահա սպանները, ամբողջ ամբողջ եւ դիրքէ դիրք.
 Բոլորն ալ հոս են, կողք կողքի, ոչ մէկ բացակայ.
 Ներկայ մահուան համար, փառքին համար եւ պատուի.
 Տասնապետ Ալֆոնսոյ, ի՞նչ եղան վերաւորները.
 Բոլորն ալ հոս են, տէր հրամանատար, լերան վրայ:

Ե՞րբ հասաւ հրամանը. — նետուիլ դուրս խրամներէն.
 Ահա Սու-թոմորին, կենդանի՝ աւելի քան երբեք.
 Ահա ջոկատներ, հինգ առ հինգ եւ տասն առ տաս,
 Կը փազեն աջ եւ ահակ. —
 Կապրիէլէ, անցուր սաղաւարտը.
 Մահուան ուխտեալներն են, անոնք, թիւ 57ը.
 Տեսէք, ինչ լայն շարժումներ ունին եւ ինչ չքեղ կեցուածք.
 Անյեղլին դիմակալելէ առաջ ինչպէս դեղեցկացած են.
 Հիմա կեանքին մէջէն պիտի ընթանան դէպի մահը.
 Վայրկեան մը վերջ ալ պիտի չպատկանին լոյսին. —
 Կապրիէլէ, անցուր սաղաւարտը:

Շրջակայ բարձունքներէն հասնող վրակին կամարին տակէն,
Մահուան ուխտեալները կը վազեն դէպի թշնամին.
Ահ, Հենրիկոս, տւշադրութիւն կեանքիդ,
Իւրաքանչիւր բազկիդ ինը դարուններ ունիս միայն.
Հրկիդման եւ արեան բողբոջումներուն ընդմէջէն,
Իյնալէն, Ելլէլէն, Թաւալէլէն եւ որոտալէն,
Մահուան հրադէնիս կողքին, կը դիտեմ դանոնք.
Որքան մինակ են անփոփոխելիին առջեւ,
Որքան անդառնալի անոնց որոշումն ու վճռականութիւնը.
Ահ, Հենրիկոս, տւշադրութիւն կեանքիդ:

Մայր արցունքի եւ քոյր սփոփման
Ո՛վ մահ, խնայէ անոնց կեանքին.
Տես որքան քրիտասարդ են, առոյգ եւ չքեղ.
Դեռ կեանքէն ոչինչ առին եւ արդէն, ահա,
Քու կրակէ ճամբաներուն վրայ՝
Կը վազեն տենդադին, հասնելու համար քեղի...
Մին կուրծքին տակ սէրն ունի, Անճողինան.
Մին սիրահարն է գեղեցիկին եւ բարիին.
Նրբորդ մը դաշտի տղայ եւ արդէն ուխտաւոր երկնի.
Ո՛վ մահ, խնայէ անոնց կեանքին:

Հողեւոր հայր, ի՞նչ եղան մահամերձները.
Հողեւոր հայր, կարելի՞ է կասեցնել մահը. —
Թնդանթները քշեցէք յառաջ.
Հրասանդներն ու դէնք—համազարկները քշեցէք յառաջ.
Ալ աւելի վեր, ալ աւելի վեր դըռը, կապոյտին մէջ.
Փողահար, հնչեցուր փողը.
Բոլոր տրամադրելի ոյժերը առաջին դիրքերուն վրայ.
Տեղակալ Ումպերդոյ, քանի՞ հրասանդ դեռ ի դօրու են.
Ենթասպայ Կրիմալտի, հսկեցէք ջորիներուն վրայ.
Օ, այս մաքառումը... ո՛վ իմ դօրքերս, դօրքերս...
Հողեւոր հայր, կարելի՞ է կասեցնել մահը:

Ահաւասիկ տոն Փիոլը, սքանչելի տղան.
Կուրծքին կամիւր խաչ մը, Աստուած սրտին մէջ.
Բոլոր հասակով կը քալէ մահուան մէջէն.
Ահաւասիկ տոն Փիոլը, սքանչելի տղան.
Բոլորս կը սիրենք քառասնամեայ մեր Քափելլանոն,
Որովհետեւ քաջ է ան, առաքինի եւ ուղղահայեաց,
Որովհետեւ հզօր է իր համեստութեան մէջ,
Որովհետեւ անդրդուելի է իր բարոյականին առջեւ,
Որովհետեւ դառն ճշմարտութիւնը յայտարարելու համար
Ոչ տէր հրամանատարէն կ'ակնածէ եւ ո՛չ ոքէ,
Որովհետեւ քաջ է ան, առաքինի եւ ուղղահայեաց:

Տոն Փիոլ, ինչո՞ւ այդքան բարձրավիշ կը քալես ու դանդաղաքայլ.
Տոն Փիոլ, նետուէ գետին, ահա ուռմբը.
Ահա ուռմբը ոտքերուդ տակ եւ մահը սրտիդ մէջ.
Տոն Փիոլ... դէպի ետ, դէպի ետ. ահա դնդակը...
Բայց ան, Աստուծոյ ծառան եւ ծառան իր զինուորներուն,
Կը շարունակէ քալել բարձրավիշ եւ դանդաղաքայլ...
Ո՛վ գեղեցիկ տղայ, սուրբ տղայ, տղան աղօթքներուն,
Ո՛վ եղբայրդ իմ ի Քրիստոս, մայր Հունի՞ս դուն...:

Խրամատէս կը դիտեմ քեզ, որքան խանդավառող ես,
Որքան մէն մինակ մահուան կրակներուն մէջ.
Ո՛վ եղբայրդ իմ ի Քրիստոս, մայր Հունի՞ս դուն...:

Հողեւոր հայր, ի՞նչ եղան մահամերձները.
Հողեւոր հայր, կարելի՞ է կասեցնել մահը. —
Տէր հրամանատար, Աստուած կը կանչէ իրեն
Անոնք որ լաւագոյններն են, է՛ն ընտիրները.
Ինկած է ենթասպայ Անտրէան, նոյնպէս
Իր համազարկի կողքին անհնչացած տասնապետ Ծէնը.
Արքայալեւոյ հասնելու համար, տէր գնդապետ,
Անոնք նախընտրեցին այս մաքառումն ու այս օրը.
Բոլորս կողք կողքի, սիրտ սրտի եւ թունդ ի թունդ,
Պայքարին սուրբ կեանքին համար եւ սուրբ Իտալիոյ.
Տեսէք, ինչպէս կը ծածանի խանձած մեր դըռը:

Խմբապետ Դուչչին, տեղակալ Պոն եւ յինապետ Վիանը,
Անցած եօթ ռազմիկներու զլուխը,
Գողաւոր սարահարթէն կը գրոհեն դէպի հարաւ.
Տասը կուրծքերու առջեւ կը կրակեն տասը համազարկներ.
Հողմածեծ կաղնիի մը ճիւղերուն նման,
Անոնք դաւարուելէն կը նետուին միաժամանակ
Մեր դիրքերուն մօտեցող արձակագէտներուն վրայ...
Այս ի՞նչ կիրք է մարդկային սիրտը, ինչ ծուղակ ոխի,
Ո՛ւր մնացիւր փրկելու համար մեր խիղճը, ով Քրիստոս.
Օ, այդ ոգորումն ու այդ կոտորածը:

Բոլոր ոյժերը պատրաստ, պատրաստ բոլոր կամքերը.
Ալ անհնարին է պաշտպանել այս դիրքն ու այս դժոխքը.
Այս դիչեր, լուսինն երբ հաղիւ թաղուի լեռնասարին ետեւ,
Խորտակել պաշարման շղթան եւ նետուիլ յառաջ.
Տեղակալ Ճոզուէն, պէտք է պաշտպանէ աջ թեւը,
Յինապետ Ճաննին, ձախն ու կոնակը.
Բոլոր անոնք, որոնց աջ բազուկը ողջ է ու ազատ,
Պէտք են դիմել հիւսիս, շարտելով ձեռնառումները,
Այս բարձունքէն, վերջին իջնողը պէտք է բլլայ դըռը.
Միակ մնացողը՝ զինուորի մեր պատիւը:

Թա... փում... Թա... փում... վժ... բոհ... փիու, փիու...
Շուրջբոլորեալ մացառները կը վերակենդանան ահա,
Ու անոնց խորունկէն, դեւերու նման,
Իրենց հրադէններուն կողքին երկնցած հրոսակները
Կը կրակեն մեր խմբաւորումներուն վրայ.
Իւրաքանչիւր ժայռի ետին ըմբոստ մը կայ,
Ու իւրաքանչիւր ըմբոստի կողքին հրացան մը,
Ու իւրաքանչիւր հրացանի փողին փամփուշտն ու մահը.
Թա... փում... Թա... փում... վժ... բոհ... փիու, փիու...
Ու շղթան հետզհետէ կը սեղմուի պրկուելէն.
Թա... փում... Թա... փում... վժ... բոհ... փիու, փիու...:

Վա՛ր առէք դարձեալ հրետանին. թնդանթները վա՛ր.
Բոլոր ենթասպաները իրենց վեցհարուածներն ի ձեռին.
Բոլոր զոհարեցողութիւնները նետեցէք խաբոյկին վրայ.
Այս պայքարին մէջ, պէտք է փայլի Իտալիան.

Այս պայքարին մէջ, ի մտի ունենալ Տէլ Քարեղդոն,
Նինոյ Պիքսիոն, Միքքան եւ Մամեկին. —
Հրեցէք ուռմբերը թնդանօթներուն փողին մէջ,
Ու կրակ, կրակ, մինչեւ հրդեհն ալեծփի,
Մինչեւ որ դայ չիթ մ'արեան երակին մէջ,
Ու այս ահաւոր խորտակման վրայ, շար ի շար,
Բարձր գոչեցէ՛ք՝ կեցցէ՛ թաղաւորը, կեցցէ՛ Խաւրիան:

Չյուսանք. ա՛լ չի հասնիր երկնային ուրախութիւնը.
Ոչ հրասայլն եւ ոչ ալ հեծելազօրքը.
Մինակ ենք մեր բազկին հետ, մեր սրտին եւ մեր բախտին.
Սրեցէք ձեր հաստատակամութեան նիզակները.
Դարբնեցէք կամքերը վճռականութեան սալին վրայ.
Բոլոր նպատակները վերապրելու համար.
Հողեւոր հայր, ի՞նչ կ'անցնիք մահուան մէջէն այդպէս դանդաղաբայլ.
Գնդապետ Ծուրիոյ, ո՞ւր մնացին լրաբերները.
Տասնապետ Ալէարտի, կեցցէ՛ս, այդպէս, այդպէս լաւ է.
Տէր բժիշկ, ա՞յս է մահը.
Ոչ. դեռ ոչ:

Ոչ. դեռ ոչ. այս չէ մահը, որովհետեւ այս կեանքն է:
Այս հերոսութիւնը փառք է, անմահութիւն.
Կեանքի լաւագոյն մասը մահուան մէջ է.
Մահը դիմակալելուն մէջն է սրտին առնութիւնը,
Ու առնութեան մէջ՝ վեհը, վեհաշուքն ու անվախճանելին.
Ո՛վ մարդակոհակներ, որ կը թաւալիք առաջ,
Բոլոր Խաւրիան այսօր կը նայի ձեզի,
Ո՛վ երիտասարդութիւն, դիւղի եւ քաղքի,
Ո՛վ լուսաւոր ալիքներ, արեան դաշտերուն մէջ,
Յիշեցէ՛ք որ իր հպարտութեան, արեան խորերէն,
Բոլոր Խաւրիան այսօր կը նայի ձեզի:

Հրասանդները տեղափոխեցէ՛ք դէպի աջ. ապա լուռութիւն.
Թնդանօթները նոյն կէտին վրայ. ու լուռութիւն.
Ձէնք-համազարկները կորագիծ քիչ մը ետ. լուռութիւն.
Լուռութիւն բոլոր ցաւերուն վրայ, մահերուն.
Լուռութիւն աշխարհի վրայ, երկնքի.
Թող հրամայէ հիմա Ութաշան, Չեթնիքը, Լմբոստը.
Թող հրամայեն բոլոր զայրոյթներն ու ատելութիւնները.
Թող հրամայեն, տոն Փիոլ, ո՛վ իմ սպաներս...
Երբ թշնամին մարդաչափ է մերձեցած,
Մերկացուցէ՛ք դաշոյնները ու գրոհեցէ՛ք յառաջ,
Յառաջ դէպի մահուան սիրտը, ո՛վ իմ զինուորներս:

Տէր զնդապետը ինկած է, ինկած՝ վիրաւոր.
Տեղակալ Տեղիա, դուն անցիր անոր տեղը.
Ոչինչ փոխուած է ճակատամարտին մէջ, ոչինչ մահուան.
Ուշ կամ կանուխ, պէտք է խորտակել,
Խորտակել պաշարման շղթան.
Բոլոր առաջադրութիւնները մեր սուրերուն ծայրը.
Բոլոր վճռականութիւնները իրենց զեղեցկադոյն լոյսին մէջ.
Աստիճանաւորեալներ, դուք, պատրաստուեցէ՛ք հակադարձակման.
Տէր զնդապետը ինկած է, ինկած՝ վիրաւոր.
Տեղակալ Տեղիա, դուն անցիր անոր տեղը:

Ահա ռազմադաշտը, ծովու նման լայն, աղաղակող.
Ահա մեր զէնքերն ու զօրասիւնները.
Թնդանօթներն ահա շարժման եւ վրակի մէջ.
Տեղակալ Օրիոյ, բաց ճանապարհը դէպի կեանքը.
Հարիւրապետ Լինի, քեզ տեսնեմ, Յունա-ալպանական ճակտին նման...
Շարժեցէ՛ք, շարժեցէ՛ք, շարժեցէ՛ք յառաջ.
Ու դրօշը, դրօշը, դրօշը վեր, ամէնէն վե՛ր.
Վեր կամքերն ու կորովներն աղեղնապրկ.
Ոչինչ փոխուած է ճակատամարտին մէջ, ոչինչ մահուան.
Ուշ կամ կանուխ, պէտք է խորտակել,
Խորտակել պաշարման շղթան:

Ու ես հիմա, տեղակալ Տեղիա,
Ի՞նչպէս պանծացնեմ քու յախուռնութիւնն ու քաջութիւնը.
Ի՞նչպէս գովաբանեմ քու քսանրեօթը տարիներդ.
Կուրծքիդ տակ սիրտ մը կ'եռար նծոյղի մը սրտին պէս.
Յետ կարճ ու կտրուկ հրամաններու,
Անցար բոլորին առջեւը,
Ու մարդկային դետը շարժեցաւ կըքոտ ծովի մը նման.
Մեր վիրաւորը խմբապետը մեր ուսերուն վրայ.
Քաղցինք յառաջ... ուռմբ ու գնդակներ մեր չորս դին...
Տէր բժիշկ, ա՞յս է մահը.
Ոչ. դեռ ոչ:

Ոչ եւ ոչ. այս չէ մահը, որովհետեւ մահը
Կեանքի գործօն մըն է լոկ կտրիճ սրտին համար.
Ոչ եւ ոչ. այս չէ մահը. այս է կեանքը.
Մարմիննին ծռած առաջ եւ կրակելէն աջ եւ ահեակ,
Ալպեան զինուորն ու թնդանօթաճիգը,
Կը բանան մահուան վարագոյրը կեանքին վրայ.
Ահա ծովը, տէր զնդապետ, դիտեցէ՛ք զայն մեր ուսերուն վրայէն.
Արեգակն ահա մեր ուսերուն վրայ.
Բոլոր ինկածներուն, վիրաւորներուն եւ մահաւորներուն վերեւ,
Թող դրօշն ալեծփի եւ սիրտն աղաղակէ՛
Խաւրիա, Խաւրիա. հուրրա, հուրրա, հուրրա՛:

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

Միլանոյ, 30 Մայիս 1957